

Asia Tekijänoikeus lintupaikkatietoihin

Hakija N.N.

Annettu 28.9.2001

Lausuntopyyntö

N.N. (jäljempänä hakija) on 21.2.2001 saapuneella kirjeellään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa [www-sivuillaan](http://www.sivuillaan) olevien lintupaikkatietojen tekijänoikeussuojasta.

Hakija kysyy, suojataanko lausuntopyynnössä tarkoitettua lintupaikkojen koordinaatteja sisältävää tietojen kokoelmaa tekijänoikeuden, luettelosuojan vai sui generis -suojan perusteella. Hakija katsoo olevansa lintupaikkatietojen tekijänoikeuden haltija kyseisten [www-sivujen](http://www.sivujen) alullepanijana ja ylläpitäjänä.

Taustaa Hakija kertoo avanneensa 17.10.2000 [www-kotisivuilleen](http://www.kotisivuilleen) tietokannan lintupaikoista, joiden koordinaatit on mitattu hakijan ja muiden lintuharrastajien toimesta. Kyseisen kaltaista tietokantaa ei ole hakijan mukaan ennen julkaistu Suomessa. Tietokanta, sellaisena kuin se oli 20.2.2001, on tekijänoikeusneuvostolle osoitetun lausuntopyynnön liitteenä. Tietokannan viimeisin versio on www-osoitteessa http://www.astro.utu.fi/~hlehto/reports/waypoint_fin.shtml.

Tietokanta sisältää runsaat 1.400 pistettä (tilanne 20.2.2001). Sen tarkoituksena on antaa kaikille lintuharrastajille ja linnuista kiinnostuneille mahdollisuus löytää koordinaatteja käyttäen lintutorneille ja lintujärville. Kantaa päivitetään, ja 2.000 pisteen raja ylittyy hakijan mukaan ennen kesää 2001.

Tietokantaan on hankittu tietoa kahdella tavalla. Tärkein tapa tiedon hankkimiseen on maastossa suoritettava paikanmittaus. Paikkaa mitattaessa on tarkistettu, että kyseinen paikka on sopiva kyseisen lintukohteen lintujen katseluun (esim. puita tai taloja ei ole edessä). Usein myös soveliaimmat autojen parkkipaikat ja tienristeykset on ilmoitettu. Nämä ovat sellaista tietoa, jota voi hankkia vain käymällä fyysisesti mittauspaiikalla.

Liitettäessä mittauspistettä tietokantaan huomioon on otettu pisteen kiinnostavuus, mittaustarkkuus, hyödyllisyys, mittausten yhtenäisyys, pisteen julkistamisen vaikutus siviileihin (retkeilyn aiheuttama häiriö), paikan kattavuus ja mittauspisteiden päällekkäisyys. Tietokantaan sisällytetyn tiedon määrä on siten suurempi kuin pelkkä lukupari ja lyhyt teksti.

Mittauksiin kuluu aikaa pistettä kohden vain vähän, mutta koska matkat mittauspaikeille ja niiden välillä ovat pitkiä, yksi henkilö ehtii mitata päivän aikana vain noin kymmenen lintukohdetta. Paikkojen mittaamiseen osallistuneet henkilöt ovat käyttäneet työhön arvion mukaan noin kuusikymmentä maastopäivää ja ajokilometrejä on kertynyt yli seitsemäntuhatta. Hakija kertoo käyttäneensä maastomittauksiin sekä www-sivuillaan olevan tietokannan ylläpitoon, kehittelyyn ja taustatietojen laatimiseen yli tuhat tuntia työaikaa.

Lausuntopyynnössä tarkoitettua tietokantaa kohtaan on tehty 20.2.2001 "valtausyritys" ulkopuolisen järjestön toimesta. Hakija haluaa torjua "valtausyriksen" ja katsoo olevansa tietokannan tekijänoikeuden haltija kyseisten www-sivujen alullepanijana ja ylläpitäjänä.

Lausuntopyynnössä tarkoitettu lintupaikkatietokanta

Lausuntopyynnössä tarkoitettu lintupaikkatietojen kokoelma on lausuntopyynnön liitteenä. Se sisältää yhteensä noin 1.400 lintupaikkatietoa GPS-reittipisteinä (koordinaatteina). Koordinaatit on esitetty KKKJ-yhtenäiskoordinaatistossa, joten ne löytyvät muun muassa maastokartoista ja GT 2000 -karttasarjasta. Hakijan www-sivuilla olevassa päivitettyssä tietokannassa pisteitä on noin 1.600.

Lintupaikkatiedot on jaoteltu maakunnittain ja kunnittain. Yksittäinen lintupaikkatieto sisältää seuraavat eri elementit: sijainnin koordinaatit (lukupari), tiedon mittauksen tarkkuudesta ilmaistuna numerolla 0 - 4, paikkatyyppin ilmaistuna kirjaimin (esim. P = parkkipaikka, V = venevalkama, VK = vierailukeskus, L = lintupaikka/näköalapaikka), kunnan nimen ja mahdollisesti tarkemman paikannimen (esim. Sodankylä, Lokan allas). (esim. 7526301:3531503 /4, L, Sodankylä, Lokan allas)

Asiakirjan alussa on muun muassa seuraavanlainen teksti "(c) N.N. --- measured by N.N., M.M., K.K., R.R., P.P., L.L., I.I., A.A. --- other corrective comments made by T.T., O.O."

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/1961) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. TekijäL 2 §:n mukaan tekijänoikeus tuottaa tietyn rajoituksen yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna.

Teoksen on tekijänoikeussuojaa saadakseen yllettävä teostasoon eli ylitettävä ns. teoskynnys, eli sen on oltava itsenäinen ja omaperäinen tekijänsä henkisen luomistyön tulos. Itsenäisyys- ja omaperäisyysvaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Tekijänoikeussuojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia.

Kirjallisten teosten kohdalla teoskynnys on melko alhainen. Kirjallisia teoksia ovat esimerkiksi romaanit, muistiot, raportit ja lehtiartikkelit. Myös luettelo tai tietokanta voi tekijänoikeussuojan yleisten edellytysten täytyessä tulla tekijänoikeussuojasta osalliseksi.

Tekijänoikeussuojaa ei katsota olevan syytä antaa sellaiselle tuotteelle, joka on syntynyt täysin mekaanisen työskentelyn tuloksena tai kopioimalla jo olemassa olevia tuotteita. Ratkaisu teoskynnyn ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.

Avoimessa tietoverkossa oleva eli www-sivuilla näkyvä aineisto voi saada tekijänoikeussuojaa samalla tavalla kuin muu, tietoverkon ulkopuolella oleva aineisto.

Tekijänoikeus syntyy aina teoksen tekijälle eli fyysiselle henkilölle. Tekijänoikeus on TekijäL 43 §:n mukaan voimassa, kunnes tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta.

TekijäL 49 §:n mukaisesta suojasta

TekijäL 49 §:ssä säädetään ns. luettelosuojasta ja tietokantojen suojasta.

TekijäL 49 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on valmistanut 1) luettelon, taulukon, ohjelman tai muun sellaisen työn, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoja, tai 2) tietokannan, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta, on yksinomainen oikeus määrätä työn koko sisällöstä tai sen laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisesta osasta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla ne yleisön saataviin.

TekijäL:n esitöiden mukaan TekijäL 49 §:n 1 momentin 1. kohdan mukaisen *luettelosuojan* edellytyksenä on yhdisteltyjen tietojen suuri määrä. Suoja on riippumaton sisällön valinnan tai järjestelyn kriteereistä ja mahdollisesta omaperäisyydestä. Luettelosuojasäännöksellä on tahdottu suojata tuotteita, jotka eivät ole tekijänoikeudellisessa mielessä teoksia, mutta joiden aikaansaaminen vaatii tiettyä vaivaa, ammattitaitoa ja pääomaa. Luettelosuojan edellytyksenä on, että työhön on yhdistelty suuri määrä tietoja. (Komiteanmietintö 1953:3, s. 79. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta 1997/10, s. 5 - 6)

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt luettelosuojaa useissa lausunnoissaan. TekijäL 49 §:n 1 momentin 1. kohdan nojalla suojatuiksi on katsottu esimerkiksi

- puhelinluettelo (tekijänoikeusneuvoston lausunto 1987:16),
- nimipäiväluettelo, jossa oli nimiä yhteensä 752 + 587 kappaletta (1995:11) sekä yhteensä 752 kappaletta (1996:1; samoin korkeimman oikeuden ratkaisussa 2000:56),
- 200 asiakirjamallin muodostama, tietokonelevykkeelle tallennettu kokonaisuus (1996:15),
- kirjojen hintaopas, jossa oli tietoja yhteensä 830 julkaisusta (1999:11),
- hillakartta, johon oli merkitty 126 + 35 kappaletta kyseisten marjojen todennäköisiä esiintymisalueita (2000:5) sekä
- tilikartta, jossa oli tietoja noin 1.200 tilistä (2001:5).

TekijäL 49 §:n 1 momentin 1. kohdan mukainen suoja tulee luettelon, taulukon tms. työn valmistajan hyväksi. Valmistaja on yleensä se henkilö, joka on toimeenpannut luettelon tms. työn kokoamisen ja on siitä taloudellisesti vastuussa. Suoja voi kuulua sekä fyysiselle että juridiselle henkilölle. Käytännössä suuri osa luetteloista kootaan yritysten ja muiden yhteisöjen toimesta, joita on siis pidettävä kokoamiensa luetteloiden valmistajina. (Komiteanmietintö 1987:8, s. 136 - 137, SOU 1965:25, s. 391)

TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukainen *tietokantojen erityissuoja* lisättiin TekijäL:iin lainmuutoksella 1998/250, joka tuli voimaan 15.4.1998. TekijäL saatiin muutoksella vastaamaan tietokantojen oikeudellisesta suojasta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (96/9/EY).

Suojattavan tietokannan määritelmä sisältyy direktiivin 96/9/EY 1 artiklan 2. kohtaan. Sen mukaan "tietokannalla tarkoitetaan teosten, tietojen ja muiden itsenäisten aineistojen kokoelmaa, joka on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla ja johon elektronisesti tai muulla tavoin on mahdollistettu yksilöllinen pääsy". Direktiivin johdanto-osan 17. kohdan mukaan "tietokannalla tarkoitetaan kaikkia kirjallisia, taiteellisia, musiikillisia tai vastaavia teoskokoelmia tai tekstiä, ääntä, kuvia, lukuja, tosiasioita ja tietoja sisältäviä kokoelmia".

TekijäL:n esitöiden mukaan Suomen tekijänoikeuslakia voidaan soveltaa myös tietokantoihin, jotka eivät täytä kaikkia direktiivin määritelmän edellytyksiä. Sekä digitaalisessa että muussa muodossa olevat tietokannat voivat saada suojaa TekijäL:n nojalla. (Hallituksen esitys eduskunnalle 1997/170, s. 8 - 9)

Jotta tietokanta saisi suojaa, sen sisällön keräämisen, varmistamisen tai esittämisen on pitänyt edellyttää määrällisesti ja/tai laadullisesti huomattavaa panostusta. Suojan edellyttämä panostus voi muodostua rahoituksesta ja/tai ajan, vaivannäön ja energian käytöstä (direktiivin 96/9/EY johdanto-osa, 41. kohta). Suoja ei koske sellaisia tietokannan osia, jotka eivät ole laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisia. Suoja ei kohdistu myöskään tietokannan sisältämiin yksittäisiin tietoihin. (Hallituksen esitys eduskunnalle 1997/170, s. 12)

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt tietokantojen suojaa useissa lausunnoissaan. TekijäL 49.1,2 §:n nojalla suojatuiksi on katsottu esimerkiksi

- tietokanta, joka sisälsi tietoja yli 8.000 sävellyksestä ja yli 10.000 CD-julkaisusta (1999:13),
- harjututkimuksen yhteydessä syntynyt laaja aineisto (1999:15),
- lääketieteellisen väestötutkimuksen tuloksena syntynyt tietojen kokoelma (1999:17)
- 197 lippua käsittänyt lippukokoelma (2000:9) sekä
- englantilaisten jalkapalloliigojen jalkapallo-ottelujen ottelujärjestys (2001:7).

TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukainen suoja tulee tietokannan valmistajan hyväksi. Direktiivin 96/9/EY johdanto-osan 41. kohdan mukaan tietokannan valmistajana pidetään henkilöä, jonka aloitteesta ja riskillä investoinnit tehdään.

Tekijänoikeusneuvosto on aikaisemmissa lausunnoissaan katsonut, että sama suojan kohde voi saada suojaa sekä TekijäL 49.1,1 §:n nojalla luettelona tms. työnä että TekijäL 49.1,2 §:n nojalla tietokantana (näin esim. lausunnoissa 2000:9 ja 2001:7). TekijäL 49 §:n mukainen suoja ei ole myöskään este tekijänoikeussuojan saamiselle. Luettelo tai tietokanta voi saada suojaa TekijäL 1 §:n nojalla, jos tekijänoikeussuojan yleiset edellytykset täyttyvät.

Luettelo- ja tietokantasuoja on TekijäL 49 §:n 3 momentin mukaan voimassa, kunnes 15 vuotta on kulunut vuodesta, jona työ valmistui, tai jos työ saatettiin yleisön saataviin ennen tämän ajanjakson päättymistä, 15 vuotta siitä vuodesta, jona työ saatettiin ensimmäisen kerran yleisön saataviin. Suoja päättyy kuitenkin viimeistään, kun työn valmistumisvuodesta on kulunut 15 vuotta.

Jos luetteloon tai tietokantaan tehdään muutoksia tai lisäyksiä, voidaan se - tapauskohtaisesti harkiten - katsoa uudeksi luetteloksi tai tietokannaksi, jolle lasketaan oma suoja-aikansa.

Lakia 1998/250 sovelletaan sen voimaantulosäännösten mukaan myös lain 49 §:ssä tarkoitettuihin suojan kohteisiin, jotka on valmistettu ennen lain voimaantuloa eli ennen 15.4.1998. Ne TekijäL 49 §:ssä tarkoitettut suojan kohteet, jotka on valmistettu 31.12.1982 jälkeen, ovat voimaantulosäännösten mukaan suojattuja 1.1.2013 saakka. Ennen lain voimaantuloa tehtyihin toimiin sekä hankittuihin oikeuksiin ja tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Lausuntopyynnön liitteenä olevassa lintupaikkatietojen kokoelmassa on yhteensä 35 sivua. Siinä on tietoja yhteensä noin 1.400 kappaletta. Hakijan www-sivuilla olevassa päivitettyssä lintupaikkatietojen kokoelmassa on tietoja yhteensä noin 1.600 kappaletta. Kustakin lintupaikkatiedosta on edellä kerrotuin tavoin esitetty tietoja 4 - 5 kappaletta.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnössä tarkoitettu lintupaikkatietojen kokoelma ei yllä teostasoon. Se jää siten TekijäL 1 §:ssä tarkoitettun tekijänoikeussuojan ulkopuolelle.

Tekijänoikeusneuvoston käsityksen mukaan lausuntopyynnössä tarkoitettuun lintupaikkatietojen kokoelmaan on kuitenkin yhdistetty suuri määrä tietoa. Tekijänoikeusneuvosto katsoo täten, että lintupaikkatietojen kokoelma on TekijäL 49 §:ssä tarkoitettu työ, joka saa suojaa TekijäL 49 §:n nojalla luettelona.

Jos mainittujen lintupaikkatietojen kerääminen on lisäksi edellyttänyt huomattavaa panostusta esimerkiksi tietojen keräämisen ja valikoinnin osalta, on mahdollista, että lintupaikkatietojen kokoelma saa suojaa myös TekijäL 49 §:n nojalla tietokantana.

TekijäL 49 §:n mukainen oikeus on työn valmistajalla. Työn valmistajana pidetään yleensä henkilöä, joka on pannut toimeen luettelon tai tietokannan kokoamisen. Lausuntopyynnön mukaan hakija on koonnut lintupaikkatietoja yhdessä muiden lintuharrastajien kanssa. Lausuntopyynnöstä ilmenee myös, että lintupaikkatiedot on saatettu - luettelon muodossa - hakijan www-sivuille hakijan toimesta. Lausuntopyynnöstä ei kuitenkaan täysin selkeästi käy ilmi, kuka työn valmistaja on. Tekijänoikeusneuvoston näkemyksen mukaan on mahdollista, että työn valmistajia on useita. Tekijänoikeusneuvosto ei kuitenkaan sille esitetyn aineiston perusteella voi ottaa kantaa siihen, kenelle TekijäL 49 §:n mukainen oikeus kuuluu.

TekijäL 49 §:n 2 momentin mukaan työn valmistajalla on yksinomainen oikeus määrätä työn koko sisällöstä tai sen laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisesta osasta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla ne yleisön saataviin. Oikeus kappaleiden valmistamiseen on tekotavasta riippumaton. Säännöksessä tarkoitettua kappaleen valmistamista on esimerkiksi suojatun työn tai sen laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisen osan kopioiminen osaksi toisia www-sivuja.

TekijäL 49 §:n mukainen suoja koskee vain työn laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisia osia. Suoja ei koske lintupaikkatietojen kokoelman sisältämiä yksittäisiä tietoja, eikä siten estä tällaisten tietojen käyttämistä, jäljentämistä tai yleisön saataviin saattamista.

TekijäL 49 §:n 2 momentin mukaan TekijäL 49.1 §:ssä säädetty oikeus on voimassa 15 vuotta työn valmistumisesta, tai jos työ saatettiin yleisön saataviin ennen tämän ajanjakson päättymistä, 15 vuotta siitä vuodesta, jona työ saatettiin ensimmäisen kerran yleisön saataviin. Suoja-aika päättyy kuitenkin viimeistään, kun työn valmistumisvuodesta on kulunut 15 vuotta.

Lausuntopyynnöstä ilmenee, että lintupaikkatietojen kokoelma on valmistunut 20.2.2001, josta 15 vuoden suoja-aika lasketaan. Jos työhön tehdään muutoksia tai lisäyksiä esimerkiksi päivittämällä sitä, voidaan se - tapauskohtaisesti harkiten - katsoa uudeksi työksi, jolle lasketaan oma suoja-aikansa.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Hertta Hartikainen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa, johon ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Katariina Sorvari, Pekka Pulkkinen, Ahti Vääntinen, Stig Henriksson, Päivi Liedes, Valtteri Niiranen, Martti Heikkilä, Tuula Hämäläinen, Pekka Salomaa, Kai Nordberg, Risto Rytty ja Hanna Nuortila.